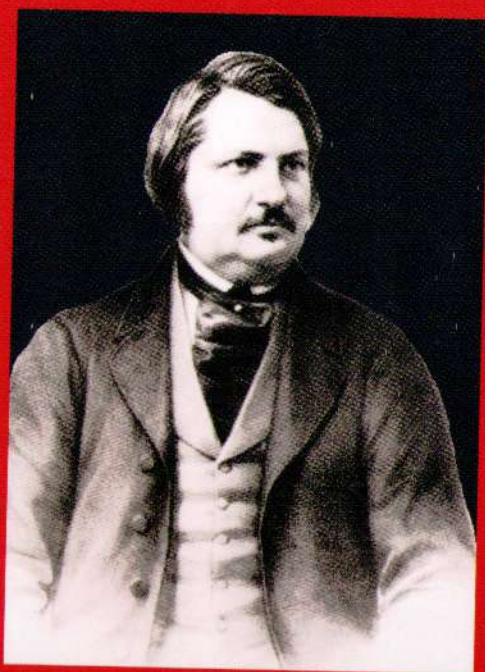

Honoré de Balzac

«срани, інтерпретація, Україна»

Збірник наукових праць
Міжнародної науково-практичної конференції,
присвяченої 220-річчю з дня народження письменника
(м. Бердичів, 15-16 травня 2019 року)

34. Шовкопляс Г. Є. БАЛЬЗАК УТАЄМНИЧЕНИЙ, АБО СЕРАФІТИЧНИЙ АНДРОГІН У ПОСТМОДЕРНЬОМУ ПРОЕКТІ..... 230
Shovkoplias H. The Mysterious Balzac or the Seraphic Androgynous Creature in a Postmodern Project.
35. Zartor G. ПРИЙОМ КОНТРАСТУ ЯК ЗАСІБ ЕМОЦІЙНОГО ВПЛИВУ НА ЧИТАЧА У ТВОРАХ ОНОРЕ ДЕ БАЛЬЗАКА 238
Zartor G. The Method of Contrast as a Means of Emotional Influence on the Reader in the Works of Honoré de Balzac.

Частина 2. ПЕДАГОГІКА. ПСИХОЛОГІЯ. КУЛЬТУРОЛОГІЯ

PART 2. PEDAGOGY. PSYCHOLOGY. CULTURE STUDY

1. Бабійчук Т. В. ТЕХНІКИ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ В ПОЗААУДИТОРНІЙ РОБОТІ З ЛІТЕРАТУРИ (НА ПРИКЛАДІ ТВОРІВ ОНОРЕ ДЕ БАЛЬЗАКА)..... 243
Babiichuk T. Techniques of Critical Thinking in Extra-Curricular Activities Dealing with Literature (Based on the Example of Works by Honoré de Balzac).
2. Бондаренко Л. Г. ІНФОГРАФІКА ЯК СУЧАСНИЙ ЗАСІБ ВИВЧЕННЯ ТВОРЧОСТІ ОНОРЕ ДЕ БАЛЬЗАКА В ШКОЛІ 249
Bondarenko L. Infographics as a Modern Method of Study of Honoré de Balzac's Works at School.
3. Будаківська Л. Й. ЗНАЧЕННЯ ЧИСЕЛ У ЛІТЕРАТУРНИХ ТВОРАХ ОНОРЕ ДЕ БАЛЬЗАКА НА ПРИКЛАДІ РОМАНУ «КУЗИНА БЕТТА»..... 254
Budakivska L. The Meaning of the Numbers in Honoré de Balzac's Works Based on the Novel Cousin Betta.
4. Васильєв С. М. РЕЦЕПЦІЯ ПОСТАТІ Й ТВОРЧОСТІ БАЛЬЗАКА У СУЧАСНІЙ ДРАМАТУРГІЇ (НА МАТЕРІАЛІ П'ЄСИ «ОНОРЕ, А ДЕ БАЛЬЗАК?» ОЛЕГА МИКОЛАЙЧУКА І НЕДИ НЕЖДАНОЇ) 258
Vasyliiev E. Reception of the Personality and Works of Balzac in Contemporary Drama (Based on the Play Honoré, where is Balzac? by Oleg Mykolaychuk and Neda Nezhdana).
5. Василюта С. Д. ВСЕПОГЛИНАЮЧІ ЛЮДСЬКІ ПРИСТРАСТІ ЯК ВИЯВ ДУХОВНОГО ЗАНЕПАДУ СУСПІЛЬСТВА У ТВОРАХ ОНОРЕ ДЕ БАЛЬЗАКА «ШАГРЕНЕВА ШКІРА» ТА І. ФРАНКА «ОСНОВИ СУСПІЛЬНОСТІ»: НООСФЕРНИЙ АСПЕКТ..... 269
Vasiuta S. Comprehensive Human Passion as the Manifestation of Spiritual Decay of Society in the Works The Magic Skin by Honoré de Balzac and Bases of Society by Ivan Franko: Noospherical Aspect.
6. Весельська Г. С. ЛІТЕРАТУРНО-МОВНИЙ АСПЕКТ У ТВОРЧОСТІ ОНОРЕ ДЕ БАЛЬЗАКА (НА ПРИКЛАДІ ПОВІСТІ «ГОБСЕК»)..... 276
Veselska G. Linguistic and Literary Aspects in Honoré de Balzac's Prose (Based on the Novel Gobseck).
7. Волинець І. М. ВИКОРИСТАННЯ КРАЄЗНАВЧИХ МАТЕРІАЛІВ У ВИВЧЕННІ ТВОРЧОСТІ О. ДЕ БАЛЬЗАКА В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ 280
Volynets I. The Use of the Country Studies Resources in Learning Honoré de Balzac's Works at General Secondary School.

8. Вонторський А. Ю. МЕТОДИЧНА МОДЕЛЬ ВИВЧЕННЯ ЖИТТЄПІСУ ТА ТВОРІВ ОНОРЕ ДЕ БАЛЬЗАКА В ПОЛЬЩІ ПІСЛЯ 1989 РОКУ..... 286
Wątorski A. Methodological Model of Study of Honoré de Balzac's Life and Works as It Developed in Poland after 1989.
9. Гулярська О. І. РОЗВИТОК РИТОРИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ КОЛЕДЖІВ НА ОСНОВІ ТВОРІВ ОНОРЕ ДЕ БАЛЬЗАКА 293
Hylyarska O. The Development of Rhetorical Competence of Students of Pedagogical Colleges Based on Honoré de Balzac's Works.
10. Гладішев В. В. «ПСИХОЛОГІЧНА РЕКОНСТРУКЦІЯ ХАРАКТЕРУ» ГОЛОВНОГО ГЕРОЯ ПОВІСТІ ОНОРЕ ДЕ БАЛЬЗАКА «ГОБСЕК» 302
Gladyshev V. "Psychological Reconstruction of the Nature" of the Main Character in the Novel Gobseck by Honoré de Balzac.
11. Горбач Н. В. ХУДОЖНЬО-БІОГРАФІЧНІ ПРОЕКЦІЇ ОБРАЗУ БАЛЬЗАКА В РОМАНІ Н. РИБАКА «ПОМИЛКА ОНОРЕ ДЕ БАЛЬЗАКА»..... 315
Horbach N. Fictional and Biographical Projections of the Personality of Balzac in N. Rybak's Novel The Mistake of Honoré de Balzac.
12. Гордійчук Н. І. ФЕНОМЕН МАТЕРИНСЬКОЇ ЛЮБОВІ В РОМАНІ ОНОРЕ ДЕ БАЛЬЗАКА «ЛІЛЕЯ ДОЛИНИ» 320
Hordiychuk N. The Phenomenon of Maternal Love in the Novel The Lily of the Valley by Honoré de Balzac.
13. Дига Н. В. ПЕРЕБУВАННЯ ОНОРЕ ДЕ БАЛЬЗАКА В УКРАЇНІ У ВИСВІТЛЕННІ АНДРЕ МОУРА 326
Dyha N. Honoré de Balzac's Stay in Ukraine in the Description by André Maurois.
14. Заблоцька Т. В. КОНФЛІКТ ЛЮДИНИ І СЕРЕДОВИЩА ЗА РОМАНОМ ОНОРЕ ДЕ БАЛЬЗАКА «КУЗЕН ПОНС» 332
Sablotska T. The Conflict Between a Man and the Environment Based on the Novel Cousin Pons by Honoré de Balzac.
15. Закалюжний Л. В. ПЕРЕЧИТУЮЧИ КЛАСИКУ: РЕЦЕПЦІЯ ТВОРЧОСТІ ОНОРЕ ДЕ БАЛЬЗАКА В РОМАНІ ДАЙ СІЕ «БАЛЬЗАК І МАЛЕНЬКА КИТАЙСЬКА КРАВЧИНЯ»..... 338
Zakaliuzhnyi L. Reviewing the Classics: Reception of the Honore de Balzac's Writings in the Dai Sijie's Novel Balzac and the Little Chinese Seamstress.
16. Ісаєва О. О. ВИСВІТЛЕННЯ ЖИТТЯ ТА ТВОРЧОСТІ ОНОРЕ ДЕ БАЛЬЗАКА НА СТОРІНКАХ ШКІЛЬНИХ ПІДРУЧНИКІВ: ДОСВІД І ПЕРСПЕКТИВИ 344
Isaieva O. Elucidation of Honoré de Balzac's Life and Creativity on the Pages of School Textbooks: Experience and Perspectives.
17. Ісачук Ю. В. АВСТРИЙСЬКА РЕЦЕПЦІЯ О. ДЕ БАЛЬЗАКА: ПРИКЛАД І. БАХМАН 351
Isapchuk Y. Austrian Reception of H. de Balzac: Based on the Example of I. Bachman.
18. Ісмайлова Н. І. ПСИХОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ОСОБИСТИСНИХ ДЕФОРМАЦІЙ У РОМАНІ «КУЗИНА БЕТТА» ОНОРЕ ДЕ БАЛЬЗАКА ЯК ІНДИКАТОРІВ ПАДІННЯ СУСПІЛЬНОЇ МОРАЛІ 357
Ismaylova N. Psychological Analysis of Personal Deformations in the Novel Cousin Bette by Honoré de Balzac as Indicators of Decline of Social Morality.

Майбутнім авторам підручників я б радила звернути увагу на широку **візуалізацію** всього навчального матеріалу, який сьогодні пропонується учням-центеніалам, візуалам за типом сприйняття, тим, хто звик сьогодні сприймати цей світ за допомогою зображень. Тому поради про широке ілюстрування матеріалів підручників, маркування поданої інформації за допомогою різноманітних шрифтів, кольору і виокремлення, рясне представлення інформаційних плакатів, кластерів, кроссенсів, інфографіки, хмаринки слів тощо будуть, на мій погляд, дуже доречними.

У перспективі сподіваюся, що ми матимемо **інтерактивний підручник** з різноманітними гіперпосиланнями, що дозволить ширше реалізувати весь культурологічний потенціал цієї цікавої теми. Так, наприклад, коли ми не будемо обмежені в обсязі подання матеріалу (як текстового, так і ілюстративного), то в підручнику можна подати цілу низку портретів письменника у різні часи (роботи Lois Boulanger, з дареротипу Louis-Auguste Bisson, Jean Alfred Gérard-Seguin, Achille Jacques-Jean-Marie Devéria, Луї Буланже, Давіда д'Анжера та інших). Цікаво буде також учням запропонувати і численні карикатури на письменника, зокрема Бенжамена Рубо, Оноре Домье, Надара та інших. Звичайно, що при можливостях інтерактивного підручника доцільно представити більш широку інформацію і про особистість Евеліни Ганської. Це допоможе учням зрозуміти, чому саме ця жінка стала «коханням усього життя» Бальзака. Учням гуманітарного профілю в підручниках академічного рівня доцільно також подати інформацію про міжлітературні зв'язки Оноре де Бальзака та Еміля Золя, Гюстава Флобера, які у своїй творчості не уникнули його впливу. На майбутнє також перспективно буде подати більш широку інформацію з літературного краєзнавства, пов'язану з письменником. Так, шість візитів Бальзака до Києва, перебування у Бродях, Дубні, Радзивілові, враження від цих подорожей, представлені в підручнику, дозволять розширити тему «Бальзак і Україна» для українського читача. Розширити знання українського читача про колишні і сучасні географічні і культурні реалії Франції допоможе інформація про Тур, місто, у якому народився Бальзак. Це також може бути перспективним для висвітлення цієї теми на сторінках шкільного підручника. Безперечно, що перспективним у підручнику буде і тема українських перекладів творів Бальзака, які здійснювали в різні часи. Так, цікавими самостійними сторінками підручника

в майбутньому можуть стати сторінки про Валер'яна Підмогильного, Євгена Дроб'язка, Єлизавету Старинкевич та інших, які перекладали твори Оноре де Бальзака.

Отже, сподіваємося, що зарубіжна література залишиться самостійним уроком у шкільному розкладі українських школярів. Віримо також, що, незважаючи на всі скорочення навчальних годин, які сьогодні відбуваються в літературній освіті, творчість Оноре де Бальзак залишиться обов'язковою для вивчення і буде представлена в шкільних програмах, а відповідно знайде своє відображення і на сторінках нових підручників з літератури.

Список використаних джерел

1. Варламова О. Преломление шекспировской традиции в творчестве Бальзака : Автореферат на соиск. уч. ст. к-та фил. н. — Саратов, 2003.
2. Гюго В. Промова на похоронах Бальзака [Електронний ресурс]. — режим доступу : <https://www.litmir.me/br/?b=203844&p=52>
3. Зарубіжна література : підручник для 9 кл. загальноосвітніх навчальних закладів / О. О. Ісаєва, Ж. В. Клименко, А. О. Мельник, О. К. Бицько. — Київ : УОВЦ «Оріон», 2017. — 304 с.
4. Література (русская и зарубежная): учеб. для 10-го кл. общеобразоват. учеб. заведений с рус. яз. обучения / Е. А. Исаева, Ж. В. Клименко, А. О. Мельник. — Запорожье : Премьер, 2010. — 368 с.
5. Моруа Андре. Прометей, або Життя Бальзака. — К. : Дніпро, 1969. — 623 с..
6. Наливайко Д. Оноре Бальзак. Нарис життя і творчості. — К. : Дніпро, 1985. — 198 с.
7. Рибак Н. Помилка Оноре де Бальзака // Рибак Н. Твори в п'яти томах. — Том третій. — К. : Дніпро, 1981. — С. 5—320.

УДК 821.133.1+821.112.2(436).091

Ісапчук Ю. В.

(м. Чернівці)

АВСТРИЙСЬКА РЕЦЕПЦІЯ О. ДЕ БАЛЬЗАКА: ПРИКЛАД І. БАХМАН

У статті простежується вплив класика французької реалістичної літератури О. де Бальзака на творчість видатної австрійської письменниці ХХ ст. І. Бахман. Зокрема окреслюється значення інтродукції до «Людської комедії» при створенні циклу «Види смерті».

Ключові слова: передмова до «Людської комедії», «Види смерті», типологія, О. де Бальзак, І. Бахман.

Isapchuk Y. Austrian Reception of H. de Balzac: Based on the Example of I. Bachman.

The article examines the impact of the French realism classic author H. de Balzac on the work of the outstanding Austrian writer of the 20th century. I. Bachman. In particular, the importance of the introduction to *The Human Comedy* is defined by constructing of the cycle *Todesarten*.

Key words: preface to *The Human Comedy*, «Todesarten», typology, H. de Balzac, I. Bachmann.

Австрійська письменниця Інґеборґ Бахман (1926—1973) належить до когорти визнаних німецькомовних авторів ХХ ст. Поряд з реноме видатного повоєнного німецькомовного лірика, авторка користується репутацією неперевершеного прозаїка, успіхом супроводжуються її проекти на радіо. У свою чергу, роман «Маліна» (*Malina*, 1971), що вважається увертюрою до «Видів смерті» (*Todesarten*), стає справжньою візитівкою авторки.

Власне, «Види смерті» як цикл вперше було надруковано вже після трагічної смерті авторки, а саме у 1978 р. Вони увійшли до третього тому з 4-томного зібрання творів письменниці, коли його упорядники К. Кошель, І. фон Вайденабаум та К. Мюнстер розмістили поряд з «Маліною» ще два романи: «Випадок Франц» (*Der Fall Franza*, 1965—1966) та «Реквієм за Фанні Гольдман» (*Requiem für Fanny Goldmann*, 1966), а також начерки до фігури Маліна. У 1995 р. публікують 5-томне критичне видання прози І. Бахман під назвою «Проект «Види смерті»» (*Todesarten*) — *Projekt* за редакцією М. Альбрехт та Д. Гьоттше під керівництвом Р. Піхля. Загалом оновлені «Види смерті» складаються з уже відомих читачам та абсолютно нових зразків, включаючи поетапне представлення різних варіантів до них, уривків з відповідної ділової кореспонденції авторки та розгорнутих коментарів до проекту.

Щодо задуму самої І. Бахман, то авторка планувала створити свій цикл подібно до знаменитої «Людської комедії» (*La Comédie humaine*). За аналогією до бальзаківської книги про Францію ХІХ ст. [1] місцем основної дії виступав би вже Відень середини ХХ ст., який яскраво презентував би типовий австрійський післявоєнний хронотоп. Зокрема, в одному з інтерв'ю письменниця так пояснює власну концепцію: «У цілому це буде історія суспільства,

про каринтійських селян, від провінції до інтелектуалів» [7, с. 127]. На жаль, довести до кінця свій масштабний проект авторка так і не встигла. Тому на розсуд читачів подано переважно незавершені або уривчасті тексти, у той час як О. де Бальзаку вдалося за життя опублікувати 17 томів. Однак «Види смерті» пролонгують ідею передмови до «Людської комедії» (1842) у фіксуванні історії звичаїв суспільства, проявів пристрастей, у намаганні розкрити принципи описуваних явищ.

Аналогічно О. де Бальзаку авторка акцентує увагу на стосунках між людьми, намагається показати, що призводить до деградації особистості. Якщо у французького прозаїка причини криються насамперед у прагненні індивідуума до збагачення, що було симптоматичним та тенденційним для тодішньої епохи, то в І. Бахман усе ускладнюється неспроможністю до взаєморозуміння людей як соціальних істот. У своїх інтерв'ю письменниця часто наголошувала на суспільстві як арені основних злочинів однієї людини проти іншої, непомітних для загалу. Зазначимо, що даний концепт «прихованого злочину», належав сучаснику О. де Бальзака, письменнику Ж. Б. д'Оревільї, що представлений у циклі «Диявольські повісті» (*Les Diaboliques*, 1874) [9, с. 266]. Війна розглядалася авторкою крайнім виявом насильства та агресії, позаяк і фашизм спочатку зароджується у спотворених стосунках між чоловіком та жінкою [7, с. 110, 128, 143—144]. Авторка досить критично ставилася до соціуму, що перегукується з бальзаківською тезою про нездатність суспільства як цілісності до вдосконалення.

Насамперед письменниця фокусується на жіночих образах, безпосередньо зосереджується на розповідях про віденок, беручи за зразок принципи зображення типових портретів французенок попередньої доби. У «Видах смерті» — це протагоністки, переважно інтелектуалки, свого роду *alter ego* авторського Я. Так чи інакше, І. Бахман можна сприймати як «бальзаківського секретаря» австрійського соціуму, враховуючи її принцип «духовної автобіографії».

Варто зауважити, що в «Спробі автобіографії» (*Versuch einer Autobiographie*, 1964—1966) І. Бахман підкреслює власну письменницьку автономність, ще з ранніх літ славнозвісну свободу від впливів збоку інших авторів. Вона зізнається, що її цікавило дещо інше. У випадку з О. де Бальзаком — це «приголомшуюче здивування

від передмови» [5, с. 405], захоплення грандіозністю інтродукції французького класика.

Літературознавці зазначають, що під час роботи над «Видами смерті» (друга половина 1960-х рр.) І. Бахман активно займається лектурою французьких та російських реалістів. При цьому поетологічним фундаментом циклу вважаються романи класичних представників модернізму М. Пруста («У пошуках втраченого часу» / *À la recherche du temps perdu*, 1906—1922) та Р. Музіля («Людина без властивостей» / *Der Mann ohne Eigenschaften*, 1921—1942) [8, с. 50—57]. Так, про читання бальзаківського доробку свідчить достатня кількість примірників його текстів з приватної бібліотеки авторки з її позначками (більшість книг наявна в перекладі на німецьку мову поряд з двома оригінальними французькими виданнями, що датуються XIX ст.) [5, с. 670—671]. Помітна схожість в інтерпретуванні морального злочину у бахманівській «Книжці Франци» та в бальзаківських «Про Катерину Медічі» (*Sur Catherine de Médicis*, 1831—41) та «Альбера Саварюса» (*Albert Savarus*, 1842). У романі-фрагменті «Реквієм за Фанні Гольдман» австрійська письменниця запозичує ідею співвідношення таланту та характеру при створенні образу літератора-початківця, що суголосно з поглядами французького реаліста в романах «Модеста Міньйон» (*Modeste Mignon*, 1844) та «Розкоші і злидні куртизанок» (*Splendeurs et misères des courtisanes*, 1838—1847). Дослідники допускають тематичні вкраплення з романів «Баламутка» (*La Rabouilleuse*, 1842) та «Герцогиня де Ланже» (*La Duchesse de Langeais*, 1834) в уривки до роману «Гольдман / Роттвіц» (*Goldman / Rottwitz-Roman*, 1966—1970) та до «Жадоби» (*Gier*, 1970—1972) відповідно [5, с. 784—785; 9, с. 266]. Загалом можна говорити про інтертекстуальну складову «Видів смерті», що базується на багатовимірності «Людської комедії» як пратексту.

Доволі цікаві спостереження можна зробити в топографічному зрізі творчості обидвох представників словесного мистецтва. Причому, у романі «Маліна» дослідниця Б. Агнеше вбачає аналогію в описі австрійської та французької метрополій. Зокрема, це впадає в око в епізоді з порівнянням красивих вулиць з вродливими жінками, відштовхуючись від бальзаківського Парижа [4, с. 51—55]. Варто додати, що «швендяння» жіночого Я роману по місту з зупинками в найрізноманітніших закладах типологічно тотожне поведінці беньямінівського фланера, тільки вже фемінного варіанту.

Ще в одному тексті з проекту «Види смерті», а саме в оповіданні «Оглядини старого міста» (*Besichtigung einer alten Stadt*, 1971), показовим видається пасаж, у якому Відень перетворюється на топос, де «повсюдно вже рятують Західну Європу» [6, с. 280]. Мається на увазі жалюгідне використання імен переважно легендарних персонажів античної міфології в ролі вивісок для закладів культури та дозвілля. Проводячи паралель з бальзаківським Парижем, Б. Агнеше наголошує на скепсисі та процесі деміфологізації віденських визначних місць в оповіданні [4, с. 64]. Т. Гундорова зазначає, що «копії тривкіші і самостійніші за оригінал, спроможні замінити мистецтво, і не лише для наївного реципієнта, споживача масової культури, але і для ненаївного професіонала» [3, с. 6]. На нашу думку, І. Бахман констатує той факт, що все, колись величне і варте уваги, перетворилося на звичайні предмети споживання і є наочним зразком кітчу як прикметної ознаки суспільства споживання, що своїм корінням сягає другої половини XIX ст.

Повертаючись до бальзаківської передмови, ми пам'ятаємо про намір автора створити цілу галерею персонажів (2—3 тисячі осіб) [1], які б переходили з одного тексту в інший. Подібна, звичайно, менш масштабна спроба помітна і у випадку з І. Бахман. Перехідними персонажами можна вважати подружжя Йорданів. Так, головними вони є в «Книжці Франци», а епізодичними — в оповіданні «Гавкіт» (*Das Gebell*, 1972). Також центральна фігура Фанні Гольдман з роману-фрагменту «Реквієм за Фанні Гольдман» згадується у фрагментах з роману «Гольдман / Роттвіц».

Однак ми переконані, що взаємопов'язаність персоносфери «Видів смерті» письменниці вдалось все ж реалізувати в єдиному завершеному романі «Маліна». Планувалося, що центральним персонажем циклу буде Маліна, який виступатиме спостерігачем-оповідачем віденських історій. Саме у вказаному тексті згадуються фігури Франциски та Леопольда Йорданів, Фанні та Гаррі Гольдманів, Антона Марека та Карін Краузе, Мартіна Раннера та Ельфі Немец, а також Елізабет Міхайлович та Бертольда Рапаца, які пов'язані одне з одним на основі віденського «всезагального повійництва» [2, с. 210, 221—222], коли ці пари несподівано змінювали своїх партнерів, демонструючи коловорот людських доль у суспільстві. Тут авторка обґрунтовує вже згадуваний нами концепт суспільства як найбільшої сцени убивств, а також Відня як топосу пліток та прихованої масакри.

Деяким чином бальзаківські естетичні ідеї в інтродукції знаходять свій відгук у теоретичних роздумах І. Бахман. Якщо французький реаліст наголошував на «неписаному» законі про відданість письменника певним переконанням [1], то австрійська літераторка підкреслювала передусім критичність митця по відношенню до дійсності [7, с. 63]. Власне як теоретик літератури вона виступає перед університетською публікою зі своїми «Франкфуртськими лекціями» (*Frankfurter Vorlesungen*, 1959—1960). До прикладу, розмірковуючи над сумнівною роллю та недовірливим ставленням до імені у сучасній літературі, письменниця все ж виділяє визначальні художні образи, що варті довіри. Серед цих транзитивних образів згадується відомий бальзаківський персонаж Ежен де Ра-стін'як [5, с. 313]. Говорити ж про вплив О. де Бальзака на світоглядну концепцію І. Бахман тих років, на наш погляд, недоречно.

Отже, бахманівська рецепція творчості О. де Бальзака проявляється у типологічній подібності прозових проєктів двох авторів. Власне німецькомовна письменниця продовжує діалог зі своїм французьким попередником, виходячи з основних принципів передмови до «Людської комедії». Насамперед І. Бахман актуалізує важливі для її циклу категорії «хронотоп» та «персоносфера» відповідно до спільних естетико-поетологічних переконань та запитів австрійської літератури середини ХХ ст.

Список використаних джерел

1. Бальзак О. де. Твори в 10 т. Т. 1. Передмова до «Людської комедії». Есе; пер. з фран. В. Шовкун. Київ, 1989. С. 44—59.
2. Бахман І. Маліна; пер. з нім. Л. Цибенко. Львів, 2003. 271 с.
3. Гундорова Т. Кітч і Література. Травестії. Київ, 2008. 284 с.
4. Agnese B. Wien als «lieu de mémoire» in Ingeborg Bachmanns Malina // Topographien einer Künstlerpersönlichkeit: neue Annäherungen an das Werk Ingeborg Bachmanns. Internationales Symposium Wien, 2006. Würzburg, 2009. S. 47—68.
5. Bachmann I. Kritische Schriften. München; Zürich, 2005. VI, 828 S.
6. Bachmann I. Werke. In 4 Bd. Bd. 2: Erzählungen. 4. Aufl. München; Zürich, 1993. 608 S.
7. Bachmann I. Wir müssen wahre Sätze finden. Gespräche und Interviews. München, 1983. 164 S.
8. Eberhardt J. «Es gibt für mich keine Zitate»: Intertextualität im dichterischen Werk Ingeborg Bachmanns. Tübingen, 2002. IX, 505 S.
9. Götsche D. Europäische Literatur vor 1900 // Bachmann-Handbuch: Leben — Werk — Wirkung. Sonderausg. Stuttgart; Weimar, 2013. S. 263—269.

Управління освіти і науки
Житомирської обласної державної адміністрації
Комунальний заклад «Бердичівський педагогічний коледж»
Житомирської обласної ради
Державний вищий навчальний заклад «Переяслав-Хмельницький державний
педагогічний університет імені Григорія Сковороди»
Приватний вищий навчальний заклад «Міжнародний економіко-гуманітарний
університет імені академіка Степана Дем'янчука»
Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова,
факультет іноземної філології, кафедра методики викладання світової літератури

ОНОРЕ ДЕ БАЛЬЗАК: ГРАНІ, ІНТЕРПРЕТАЦІЯ, УКРАЇНА

Збірник наукових праць
Міжнародної науково-практичної конференції,
присвяченої 220-річчю з дня народження письменника
(Бердичів, 15—16 трав. 2019 р.)

Київ
2019

УДК 821.161.2
Б21

Рекомендовано до друку Вченою радою Державного вищого навчального закладу «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди» (протокол № 8 від 24 квітня 2019 р.)

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Анісімова Ніна Павлівна — доктор філологічних наук, професор кафедри української та зарубіжної літератури і порівняльного літературознавства Бердянського державного педагогічного університету;

Мірошніченко Лариса Федорівна — доктор педагогічних наук, професор кафедри методики викладання світової літератури Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова;

Рик Сергій Миколайович — кандидат філософських наук, проректор з наукової роботи ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди».

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Токмань Ганна Леонідівна — професор кафедри української і світової літератури та методики навчання ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди», доктор педагогічних наук, кандидат філологічних наук, професор (голова редколегії);

Бабійчук Тамара Василівна — викладач-методист комунального закладу «Бердичівський педагогічний коледж» Житомирської обласної ради, кандидат педагогічних наук (заступник голови редколегії);

Клименко Жанна Валентинівна — професор кафедри методики викладання світової літератури Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, доктор педагогічних наук, професор;

Кицак Богдан Вікторович — голова громадської організації «Центр розвитку Бердичева», кандидат історичних наук;

Кицак Людмила Вікторівна — викладач-методист комунального закладу «Бердичівський педагогічний коледж» Житомирської обласної ради, кандидат філологічних наук;

Козубенко Леонід Миколайович — доцент кафедри української та зарубіжної літератури та методики навчання ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди», кандидат педагогічних наук, доцент;

Колісниченко Ніна Анатоліївна — викладач-методист Бердичівського коледжу промисловості, економіки та права;

Овдійчук Лілія Миколаївна — доцент кафедри української мови та методик викладання історико-філологічного факультету ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука», кандидат педагогічних наук, доцент.

Б21

Оноре де Бальзак: грані, інтерпретація, Україна : збірник наукових праць Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 220-річчю з дня народження письменника (Бердичів, 15—16 трав. 2019 р.). Київ: «Видавництво Людмила», 2019. 492 с.

ISBN 978-617-7828-00-5

У збірнику вміщено статті учасників Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 220-річчю з дня народження письменника, яка відбулася 15-16 травня 2019 року на базі комунального закладу «Бердичівський педагогічний коледж» Житомирської обласної ради.

У працях відображено актуальні питання бальзакознавства, зокрема інтерпретацію творчості Оноре де Бальзака в сучасному літературознавстві, а також рецепцію творчої постаті письменника в художньо-документальних джерелах, запропоновано методичні моделі вивчення біографії та творів французького прозаїка в навчальних закладах, акцентовано увагу на популяризації спадщини романіста, осмислено роль України в житті та творчості Оноре де Бальзака.

Видання адресоване науковцям, учителям, викладачам та студентам.

УДК 821.161.2